

TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

4. Cilt

1990

3. Sayı

Bir Bilimsel Bağnazlık Örneği

Genç meslektaşlarımızdan Dr. Yaşar Tonta, mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak için, iki yıla yakındır Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunuyor. Dr. Tonta orada Türk kütüphaneciliğini ilgilendiren yayınları büyük bir dikkat ve duyarlılıkla incelemekte, gerekenlerine açıklama veya cevap yazmakta; böylece onların ön yargıya dayalı olarak edindikleri veya öne sürdükleri yanlış bilgi veya görüşleri düzeltmeye çalışmaktadır.

Kendisinden aldığımız bir mektupta hem bu çabaların güzel bir örneğini hem de Batıların ön yargıları bırakmama hususundaki bağımsızlığının yeni bir kanıtını bulduk.

İngiltere'de *International Library Review* adlı bir meslek dergisi yayımlanır. Bu dergi kütüphaneciliğe milletlerarası bakış getirme ereğinde olan bir yayın organıdır. Kütüphaneciliğin sorunlarını evrensel boyutta ele alan yazılara yer verir. Ayrıca, bu dergide, değişik ülkelerin kütüphanecileri tarafından yazılmış, kendi ülkelerinin kütüphanelerini ve kütüphaneciliğini anlatan yazılar da yayımlanır. Bu tür yazılarda değerlendirmelerin yazıyı yazanın millî görüşüne göre yapıldığı, bu yüzden başka ülkeleri veya milletleri inciten yorumlara yer verildiği de görülür. Böyle değerlendirmeler, dergi yönetiminin yorumları veya okuyucuların katkıları ile yumuşatılır, düzeltilir. Milletlerarası olma iddiasında bulunan ve tarafsız olması gereken bir dergi için bunlar tabii ve normaldir. Bilimsel bir dergi gerçeklerin önündeki engellerin kaldırılmasına yardımcı olmak zorundadır.

Ama durum öyle midir? Bu dergi tarafsızlık ilkesine titizlikle uymakta mıdır? Yazık ki öyle değildir. Bunu, millî duyarlılığın ve bilimsel nezaketin güzel bir örneği olan mektubunda Dr. Yaşar Tonta şu satırlarla ortaya koyuyor:

Sayın Hocam, yaklaşık bir yıl önce International Library Review dergisinin editörü Dr. George Chandler'a yazdığım bir yorumla ilgili olarak bir mektup göndermiştim. Ancak, nedendir bilinmez, Dr. Chandler bu mektubu dergide yayımlamadı. Daha sonra da, bildiğiniz gibi, Dr. Chandler bu derginin editörlüğünden ayrıldı.

Dr. Chandler söz konusu dergide yayımlanan Yunanistan'daki halk kütüphaneleri hakkında bir makaleyi tanıtırken, bu ülkedeki halk kütüphanelerinin Yunanistan'ın uzun süre Türkiye'nin egemenliği altında kaldığı için gelişemediğini, kaynak göstermeden, öne sürüyordu. Bunun üzerine kendisine ilişikteki mektubu göndermiş ve yukarıdaki tezin hangi kaynaklara dayandığını öğrenmek istemişim. Öyle ya, bu tez doğrusa, bir zamanlar başka ülkelerin (örneğin İngiltere'nin) egemenliği altında kalmış ve fakat kütüphaneleri henüz gelişmemiş birçok ülke göstermek mümkün!

Ne yazık ki Dr. Chandler'dan herhangi bir yanıt alamadım.

Bu konunun farkedilmeden arada kaynamasına gönlüm razı olmadı. İlgilenebileceği-

nizi düşünerek mektubu size yolluyorum. Bir başyazınızda bu husustan söz eder, ya da ila-
şikteki mektubun yayınlanmasına aracı olursanız sevinirim. Saygılarımla.

Sevgili Tonta'nın mektubuna ekleyecek sözümüz yok. Daha doğrusu bazı hususlar-
daki Batı bağnazlığı hakkında söylenecek söz çok da, onları bundan vazgeçirmek müm-
kün değil. Genç meslektaşım bir yazıda ve ona ilişkin yorumda Türkiye için ileri sürü-
len iddianın kaynağını soruyor ve cevap alamıyor. Alamaz, çünkü büyük ihtimalle bir
kaynak yok. Bu, bazı konulardaki Batı bağnazlığının en ciddi ve bilimsel davranışlarda
bile nasıl ortaya çıkabildiğini sergileyen tipik durumdur.

Biz olayı duyurmak ve Dr. Tonta'nın millî duyarlığını paylaşmakla yetiniyor, O'-
nun üzüntüsüne de yürekten katılıyoruz. Arkadaşımızın cevap bulamayan mektubunu
da, bu güzel duyarlığının bir belgesi olarak, memnunlukla yayımlıyoruz.

Necmettin Sefercioğlu
TKD Genel Başkanı

**Dr. Yaşar Tonta'nın International Library Review'in editörü Dr. George Chandler'e
gönderdiği ve cevap alamadığı mektubun fotokopisi:**

22 June 1989

George Chandler
Editor, *International Library Review*
43 Saxon Close
Stattford-on-Avon
Warwickshire CV37 7DX
United Kingdom

Yaşar Tonta
School of Library and
Information Studies
University of California
Berkeley, CA 94720

Dear Dr. Chandler:

I am writing to comment on a statement you made in your recent "Editorial Commentary".

In their article on Greek public libraries, Birk, Karageorgiou and Shafer indicated that: "There are two
sociological factors which impact greatly upon the development of libraries (and education in general) in
Greece, and libraries cannot be examined unless considered within this context. The first has been the
slow reconstruction of the country after four centuries of Turkish domination..." (1). When introducing
this article to your readership you stated that: "The slow development of modern public libraries (in
Greece) was due to four centuries of Turkish control" (2). This appears to be an unfounded conclusion
and is a most unfortunate statement to make for a most respected editor in our field.

It is difficult to understand how you came up with this conclusion, and, I would be most grateful if you
could let me know of the sources you used in reaching this conclusion. If the criterion for the slow
development of modern public library system in a country is that of being under domination of another
country, which you seem to have implied, one can give several examples of such countries in all
continents where public libraries are perhaps less developed than either Turkey or Greece.

Sincerely,

Yaşar Tonta

Yaşar Tonta

References

- (1). N. Birk et al. Greek public libraries: an assessment,
International Library Review 20 (January 1988), 5-17.
- (2). G. Chandler, Editorial commentary, *International Library
Review* 20 (January 1988), 1-3.